

FIL-QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT

DR. CAROLINE FARRUGIA FRENDO

*B.A. (Legal and Humanistic Studies), LL.D.,
M.Juris (International Law), Dip. Trib. Eccl. Melit.*

Rikors numru: 1/2019 CFF

Mapfre Middlesea plc

Vs

Express Trailers Limited (C-4278)

Illum 12 t'Ottubru 2021

Il-Qorti;

Rat ir-rikors ta' Mapfre Middlesea, kif surrogat fid-drittijiet tal-assigurata tagħha s-soċjeta' Carmelo Abela Marketing Limited (C-22355) abbaži tal-polza tal-assigurazzjoni tat-tip Marine Cargo konkluzja tramite Bonnici Insurance Agency Limited (C-8614) [222, The Strand, Gzira GZR 1022] u wkoll skont il-Liġi, u l-istess Carmelo Abela Marketing Limited, fejn esponew:

Illi l-konvenuti għandhom iħallsu lis-soċjeta' attrici s-somma ta' erbatax-il elf disa mija u tmien Ewro (€14,908), jew somma verjuri, rappreżentanti €14,200 ħlasijiet minnha effettwati lill-assikurata tagħha (Dok A) bħala riżultat tal-incident li seħħ fid-9 ta' Awwissu 2017 waqt vjaġġ bejn l-Italja għal Malta, fejn giet danneggjata l-merkanzija propjeta' tas-soċjeta' Carmela Abela Marketing waqt li din kienet qiegħda tingarr mit-trailer bin-numru ta' registrazzjoni TR1416 inkarigat minnha, u €708 għas-survey tal-merkanzija hekk danneggjata (Dok B).

Dan l-incident seħħ unikament bħala riżultat tat-traskuraġni, negligenza u nuqqas ta' osservanza tar-regolamenti għall-ħarsien adegwat tal-merkanzija mill-persuni minnha inkarigati.

Bl-ispejjeż, inkluz tal-ittra uffiċjali bin-numru 2518/18 datata 26 ta' Lulju 2018 (Dok C) u bl-interessi legali mid-data tan-notifika tal-ittra uffiċjali msemmija, kontra s-soċjeta' konvenuta, illi r-rappreżentant tagħha jibqa' minn issa ingunt għas-subizzjoni.

Għaldaqstant, l-esponenti għar-raġunijiet fuq imsemmija qiegħda bil-qima titlob lil dina l-Onorabbli Qorti jogħġobha tiddikjara t-talba tal-intimat bħala waħda infondata. Bl-ispejjeż u b'riserva għall-kull azzjoni talvolta spettanti lill-esponenti skont il-Liġi.

Rat ir-risposta tas-soċjeta' Express Trailers Limited (C4278) fejn esponiet:

1. Illi fl-ewwel lok, trid issir il-prova mis-soċjeta' rikorrenti tas-surroga tagħha fid-drittijiet tal-assigurat tagħha ai termini tal-Artikolu 1165 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta, b'mod partikolari l-pagament kontestwali lill-assigurat tagħha mas-surroga lilha fid-drittijiet tiegħu;
2. Illi preliminarjament, jirriżulta li t-talbiet attriċi huma dekaduti ai termini tal-Artikolu 32 tal-Konvenzjoni Dwar il-Kuntratt għall-Ġarr Stradali Internazzjonali tal-Merkanzija (Konvenzjoni CMR), liema Konvenzjoni giet inkorporata fil-liġi Maltija permezz tal-Kapitolu 486 tal-Liġijiet ta' Malta;
3. Illi, fil-mertu, dak li wassal għall-allegati danni tas-soċjeta' rikorrenti ma kien xejn għajr każ fortuwitu, kemm ai termini tal-Artikolu 17 tal-Konvenzjoni CMR, kif ukoll tal-Artikolu 1630 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta, u għaldaqstant is-soċjeta' esponenti ma jista' qatt ikollha ebda responsabbilta' jew ħtija;
4. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, fi kwalunkwe każ, m'huwiex minnu illi l-incident tat-8 ta' Awwissu 2017 seħħ unikament bħala riżultat ta' traskuragni, negliġenza u nuqqas ta' osservanza tar-regolamenti min-naħa tas-soċjeta' esponenti u/jew ta' persuni inkarigati minnha;
5. Illi ma kien l-ebda tort u/jew negliġenza tas-soċjeta' esponenti, u wisq anqas "*wilful misconduct or... such default on his part as, in accordance with the law of the court or tribunal seised of the case, is considered as equivalent to wilful misconduct*", u għaldaqstant is-soċjeta' esponenti m'għandhiex x'taħti għall-allegati danni li soffriet is-soċjeta' attriċi;
6. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost jekk kien hemm xi responsabbilta' minn terzi persuni dawn ma ġewx inkarigati mis-soċjeta' esponenti. Infatti, is-soċjeta' esponenti m'għandha ebda għażla fuq it-terminal u wisq anqas, l-opertur tat-terminal li jintuża;
7. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, jekk jinstab li s-soċjeta' esponenti kellha xi forma ta' responsabbilta', din hija limitata ai termini tal-Artikolu 23 tal-Konvenzjoni CMR;
8. Illi fi kwalunkwe każ trid issir il-prova tad-danni allegatament sofferti mis-soċjeta' attriċi;

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Bl-ispejjeż.

Rat li permezz ta' digriet tal-Prim Imħallef datat 16 ta' Dicembru, 2019, din il-kawża giet assenjata lill-Qorti kif presjeduta.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet.

Ikkunsidrat:

Fatti li taw lok għall-vertenza

Dan il-każ jirrigwarda merkanzija li kienet tal-kumpanija Carmelo Abela Marketing Limited. Illi din il-merkanzija kienet qiegħda tingarr mit-trailer bin-numru ta' registrazzjoni TR1416 li kien inkarigat mis-soċjeta' konvenuta Express Trailers Limited. Illi għara skont is-soċjeta' attriċi li dan l-incident kien seħħ nhar it-9 t'Awwissu 2017 waqt li din il-merkanzija kienet għewwa l-Port ta' Genoa fl-Italja. Illi għara li din il-merkanzija waqt li kienet għewwa l-Port ta' Genoa ħadet in-nar u kien hemm suspett li seta' kien doluż. Min-naħa tas-soċjeta' konvenuta irrispondiet li dan kien każ fortwit u għalhekk ma tistax tinżamm responsabbli għal-ħsarat li għew ikkaġunati.

Illi s-soċjeta' Carmelo Abela Marketing Limited kienet għamlet żewġ claims mas-soċjeta' attriċi in konnessjoni ma' dan il-każ (ara wkoll il-kawża fl-istess ismijiet bin-numru 2/2019). Illi l-ewwel claim li saret bin-numru C91-145922 kienet tħallset is-somma ta' sitt elef u tlett mitt Euro (6300 Euro). Waqt li fil-claim oħra li saret bin-numru C91-145923 kienu tħallsu s-somma ta' erbatax-il elf u mitejn Euro (14,200 Euro). Dan l-ammont inħareġ wara li kien tqabbad surveyor Paul Ellul sabiex jagħmel valutazzjoni skont l-invoices li għew mgħoddija lilu. Illi dan ir-rapport li kien għamel is-surveyor kienet fuq informazzjoni li għiet mgħoddija lilu u ma kienx hemm informazzjoni diretta għejja minnu. Illi wara li sar dan ir-rapport (ara fol 20 tal-proċess fl-atti tal-kawża numru 1/2019) l-istess soċjeta' attriċi ħalset l-ammont tal-claims lis-soċjeta' Carmelo Abela Marketing Limited.

Illi għalkemm kien hemm korrispondenza sabiex is-soċjeta' konvenuta tħallas l-ammont dan baqa' ma sarx tant li fis-26 ta' Lulju 2018 għew interpellati permezz ta' ittra uffiċjali bin-numru 2518/18. Illi l-istess soċjeta' konvenuta innegat ir-responsabilita' tagħha għax kif diġa' ingħad dan kien riżultat ta' każ fortwit u m'humix responsabbli għal ħruq li għara. Illi fil-fatt dan il-ħlas ma sarx u għalhekk infetħet din il-kawża fit- 3 ta' Jannar 2019.

Xhieda

Paul Ellul li huwa surveyor taħt it-trade-name Paul Ellul Survey and Consultancy fl-affidavit tiegħu ikkonferma li kien għie inkarigat mis-soċjeta' attriċi sabiex jagħti valutazzjoni tal-merkanzija wara li l-kumpanija Carmelo Abela Marketing Limited kienet għamlet żewġ claims. Illi skont l-informazzjoni li għiet mgħoddija lilu din il-merkanzija kienet inħarqet waqt li kienet għewwa l-Port ta' Genoa fl-Italja meta din il-merkanzija kienet qiegħda tiġi trasportata mis-soċjeta' konvenuta. Illi mill-istess rapport li huwa esebixxa flimkien mal-affidavit tiegħu ikkonferma li għiet mgħoddija l-informazzjoni li l-merkanzija kienet inħarqet. Illi sabiex jasal għal claim, għamel kalkoli u ħa in konsiderazzjoni wkoll il-profit u spejjeż oħrajn u ħareġ l-ammont li s-soċjeta' attriċi tista' tħallas lis-soċjeta' Carmelo Abela Marketing Limited. Illi fl-istess rapport aċċenna li għandhom jittieħdu dawk il-passi ħalli jiġu rekuperati l-ħlas tal-claims minn għand is-soċjeta' konvenuta.

Patrick Pellegrini li jaħdem bħala underwriting Manager ma' Bonnici Insurance Agency Limited aġenti tas-soċjeta' attriċi Mapfre Middlesea Insurance. Huwa ikkonferma li s-soċjeta' Carmelo Abela Marketing Limited kienet ħarġet polza tat-tip Marine Cargo Open Cover li tkopri l-konsenja tagħhom. Fil-fatt l-istess soċjeta' kienet fetħet żewġ claims bin-numru C91-

145922 u C91-145923 in konnessjoni ma' incident li kien seħħ fid-9 t'Awwissu 2017 fejn merkanzija ġarrbet ħsarat waqt li kienet qiegħda tingarr fuq trailer inkarigat mis-soċjeta' konvenuta Express Trailers Limited. Illi dan ix-xhud kompli żied jgħid li kienu qabdu lil Paul Ellul minħabba dawn il-claims li kienu saru sabiex iħejji żewġ survey reports minħabba dawn iż-żewġ claims li kienu saru. Illi fil-fatt wara li kien tħejja r-rapport kienu ħallsu lill-assigurati tal-claims li kienu għamlu. Illi għalkemm is-surveyor kien bagħat ittri lis-soċjeta' konvenuta sabiex iħallsu l-ammont, dawn xorta ma ħallsux dak li kien hemm fuq l-ammont tal-claims.

Pierre Abela li huwa Direttur u Managing Director tas-soċjeta' Carmelo Abela Marketing Limited fejn ikkonferma li s-soċjeta' kienet ħarġet polza tat-tip Marine Cargo Open Cover. Din il-polza kienet tkopri r-riskji assoċjati mal-ġarr u l-konsenja tal-merkanzija tagħhom. Is-soċjeta' Carmelo Abela Marketing Limited kienu nkarigaw lis-soċjeta' konvenuta sabiex iġġor il-merkanzija lejn Malta mill-Italja. Illi fil-fatt l-istess soċjeta' konvenuta kienet infurmathom li l-merkanzija kienet ġarrbet ħsarat minħabba ħruq. Illi wara din l-informazzjoni saret claim mal-kumpanija assikuratriċi u infetħu żewġ claims.

Johann Vella xehed permezz ta' affidavit fejn huwa qal li huwa Direttur tal-kumpanija Express Trailers Limited. Illi fit-8 ta' Awwissu 2017, kien ġie infurmat li kien hemm diversi trailers li ħadu n-nar waqt li kienu ġewwa l-Port ta' Genoa fl-Italja fosthom it-trailer tas-soċjeta' Carmelo Abela Marketing Limited. Illi kien hemm ukoll trailers oħrajn ta' kumpnarija oħra li ġarrbu ħsarat minħabba n-nirien. Kienet is-soċjeta' konvenuta li għamlet l-arranġamenti mal-kumpanija Sullivan Maritime Limited sabiex jiġi organnizzat vjaġġ lejn Malta b'dan it-trailer. L-arranġamenti sabiex jinżamm ġewwa t-Terminal tal-Port ta' Genoa sabiex jitgħabba lejn Malta ma sarx mis-soċjeta' konvenuta u għalhekk ma kienx hemm għażla tagħha li x-xogħol jitgħabba minn Genoa. Is-soċjeta' Carmelo Abela Marketing Limited kienet taf b'dan l-arranġament u ma qalet xejn jekk taqbilx jew le. Illi kompli jgħid li skont l-arranġament li kien hemm bejniethom u cioe' s-soċjeta' konvenuta u dik ta' Carmelo Abela Marketing Limited kienet skont il-provvedementi tal-Konvenzjoni dwar il-Kuntratt għall-Ġarr Stradali Internazzjonali ta' Merkanzija (CMR) li esebixxa mal-affidavit tiegħu bħala dok A. Illi dan it-trailer flimkien ma' trailers oħra kellhom jitilgħu abbord il-vapur fis-7 t'Awwissu 2017 iżda għal xi raġuni dan it-trailer ma telax abbord. Illi skont rapport li kienu rċevew mingħand il-Comando Provinciale Vigili del Fuoco Genova kif ukoll mir-rapport tal-Pulizija ta' Genoa, il-kaġun tal-ħruq kien att vandalu. Dan il-ħruq origina minn trailer ieħor fejn mexa għal fuq it-trailer tas-soċjeta' Carmelo Abela Marketing Limited. Illi skont l-istess rapport esebit tal-Inġinier Cosulich, il-ħruq ma kienx riżultat ta' elettriku iżda ta' ħruq doluż. Illi għalhekk skont dan Johan Vella, is-soċjeta' konvenuta qatt ma kellha tort b'dak li ġara għax kien propju att vandalu fejn ix-xuffier lanqas seta' jintervjeni minħabba l-fatt li ma setax jibqa' ġewwa t-Terminal għal raġunijiet ta' sigurta.

Manuel Portelli¹ li jaħdem bħala senior manager mal-kumpanija Sullivan Maritime Limited qal li l-kumpanija fejn jaħdem topera bħala agenti lokali ta' Grimaldi Euromed SpA. Illi il-kumpanija Sullivan Maritime Limited joperaw sabiex ikunu jistgħu jiġiebu trailers u merkanizja abbord il-bastimenti tal-kumpanija Grimaldi. Is-soċjeta' konvenuta Express Trailers tuża' s-servizz tagħha b'mod regolari fejn jiġu mgħobbija trailers kull ġimgħa. Illi huwa ikkonferma li fis-7 ta' Awwissu 2017, kien sar booking sabiex sitt trailers jitgħabbew mill-Port ta' Genoa għal

---

¹ Illi ix-xhieda ta' **Manuel Portelli** tressqet permezz ta' nota wara li l-affidavit tiegħu u d-dokumenti relatati max-xhieda tiegħu ġew esebiti f'kawża oħra fl-ismijiet *Express Trailers vs Sullivan Maritime et.*

Malta. Irrizulta li kienu erba' biss li telgħu abbord u dan jista' jkun li t-tnejn l-oħra kienu waslu tard.

L-ewwel eċċezzjoni

Fl-ewwel eċċezzjoni tagħha s-soċjeta' konvenuta sostniet li s-soċjeta' attrici kellha tressaq prova li giet surrogata fid-drittijiet tal-assikurat tagħha ai termini tal-Artikolu 1165 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta. Illi fil-fatt f'Dok A (*Discharge and Subrogation Form*, datata il-11 ta' Lulju 2018 (a fol 2) u iffirmata minn Stephen Abela), fil-fatt tikkonferma li s-soċjeta' attrici giet surrogata fid-drittijiet tas-soċjeta' Carmelo Abela Marketing Limited u l-istess Pierre Abela fix-xieħda tiegħu ikkonferma li effettivament tħallas l-ammont ta' €14,200. Għalhekk l-ewwel eċċezzjoni hija infondata.

It-tieni eċċezzjoni

Fit-tieni eċċezzjoni tagħha s-soċjeta' konvenuta issostni li t-talbiet attrici huma dekaduti ai termini tal-Artikolu 32 tal-Konvenzjoni Dwar il-Kuntratt għall-Ġarr Stradali Internazzjonali ta' Merkanzija (Konvenzjoni CMR), liema konvenzjoni hija inkorporata fil-liġi Maltija permezz tal-Kap 486 tal-Liġijiet ta' Malta. L-Artikolu 32 citat jaqra hekk:

Article 32

1. The period of limitation for an action arising out of carriage under this Convention shall be one year. Nevertheless, in the case of wilful misconduct, or such default as in accordance with the law of the court or tribunal seised of the case, is considered as equivalent to wilful misconduct, the period of limitation shall be three years. The period of limitation shall begin to run:

(a) in the case of partial loss, damage or delay in delivery, from the date of delivery;

(b) in the case of total loss, from the thirtieth day after the expiry of the agreed time-limit or where there is no agreed time-limit from the sixtieth day from the date on which the goods were taken over by the carrier;

(c) in all other cases, on the expiry of a period of three months after the making of the contract of carriage.

The day on which the period of limitation begins to run shall not be included in the period.

2. A written claim shall suspend the period of limitation until such date as the carrier rejects the claim by notification in writing and returns the documents attached thereto. If a part of the claim is admitted the period of limitation shall start to run again only in respect of that part of the claim still in dispute. The burden of proof of the receipt of the claim, or of the reply and of the return of the documents, shall rest with the party relying upon these facts. The running of the period of limitation shall not be suspended by further claims having the same object.

3. Subject to the provisions of paragraph 2 above, the extension of the period of limitation shall be governed by the law of the court or tribunal seized of the case. That law shall also govern the fresh accrual of rights of action.

4. A right of action which has become barred by lapse of time may not be exercised by way of counterclaim or set-off.

Illi f'dan il-każ il-merkanzija giet meqjusa li kienet intilfet kompletament, kemm għal fatt li skont ir-rapporti ħareġ li kien hemm parti li nħarqet u parti oħra li garrbet ħsarat minħabba li kien hemm il-bżonn li jintuża l-ilma sabiex jintefa' n-nar li ħakem it-trailer. Illi għalhekk f'dan il-każ japplika l-artikolu 32 (1)(b) minħabba l-fatt li l-merkanzija giet meqjusa bħala *total loss*.

F'każ li jitqies li l-ħsarat kienu **totali**, il-perjodu ta' sena skont l-Artikolu 32(1)(b) jiddekorri mis-6 t'Ottubru 2017, cioe` 60 jum minn meta l-oġġett kien "*taken over by the carrier*". Illi din id-data din il-Qorti qiegħda teħoda mis-7 t'Awwissu 2017 u dan skont diversi dokumenti li huma esebieti. Illi għalhekk f'dan il-każ il-perijodu ta' sena kien jieqaf sa' Ottubru 2018. Illi din il-kawża giet intavolata fit-3 ta' Jannar 2019 u cioe' ferm wara l-għeluq tas-sena hekk msemmija fl-artikolu 32 hawn fuq kwotat. Minn tali data sa meta giet intavolata l-kawża kienet għaddiet sena. Illi pero' għandu jiġi indikat ukoll li s-soċjeta' attriċi kienet intavolat ittra ufficjali fis-26 ta' Lulju 2018 u cioe' qabel l-iskadenza ta' sena. Illi mill-atti ma jirriżultax li s-soċjeta' konvenuta irrispondiet għal din l-ittra ufficjali. Illi għalhekk f'dan il-każ il-*period of limitation* kien għadu sospiż skont ma jgħid l-artikolu 32(2).

Għalhekk f'kull każ it-tieni eċċezzjoni tirriżulta infondata.

It-tielet eċċezzjoni

Fit-tielet eċċezzjoni tagħha s-soċjeta' konvenuta issostni li dan kien każ fortuwit kemm ai termini tal-artikolu 17 tal-konvenzjoni CMR kif ukoll taħt l-artikolu 1630 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

Article 17

1. The carrier shall be liable for the total or partial loss of the goods and for damage thereto occurring between the time when he takes over the goods and the time of delivery, as well as for any delay in delivery.

2. The carrier shall, however, be relieved of liability if the loss, damage or delay was caused by the wrongful act or neglect of the claimant, by the instructions of the claimant given otherwise than as the result of a wrongful act or neglect on the part of the carrier, by inherent vice of the goods or through circumstances which the carrier could not avoid and the consequences of which he was unable to prevent.

3. The carrier shall not be relieved of liability by reason of the defective condition of the vehicle used by him in order to perform the carriage, or by reason of the wrongful act or neglect of the person from whom he may have hired the vehicle or of the agents or servants of the latter.

4. Subject to article 18, paragraphs 2 to 5, the carrier shall be relieved of liability when the loss or damage arises from the special risks inherent in one more of the following circumstances:

(a) use of open unsheeted vehicles, when their use has been expressly agreed and specified in the consignment note;

(b) the lack of, or defective condition of packing in the case of goods which, by their nature, are liable to wastage or to be damaged when not packed or when not properly packed;

(c) handling, loading, stowage or unloading of the goods by the sender, the consignee or person acting on behalf of the sender or the consignee;

(d) the nature of certain kinds of goods which particularly exposes them to total or partial loss or to damage, especially through breakage, rust, decay, desiccation, leakage, normal wastage, or the action of moth or vermin;

(e) (insufficiency or inadequacy of marks or numbers on the packages;

(f) the carriage of livestock.

5. Where under this article the carrier is not under any liability in respect of some of the factors causing the loss, damage or delay, he shall only be liable to the extent that those factors for which he is liable under this article have contributed to the loss, damage or delay.

Skont l-informazzjoni miksuba, t-trailer li kien qiegħed taħt ir-responsabilita' tas-soċjeta konvenuta inħaraq. Illi mill-istess rapport li ġie esebit fl-atti ta' din il-kawża ġie eskluż li n-nar seħħ minħabba xi elettriku meta kien imqabbad mat-trakk. Dan irriżulta li fil-fatt it-trakk ma' kienx imwaħħal mat-trailer u għalhekk kurrent tal-elettriku ma kienx hemm. Il-fatti wkoll taw indikazzjoni li l-ħruq ma originax minn dan it-trailer tas-soċjeta' konvenuta imma beda minn trailer ieħor li wassal biex in-nar infirex għal fuqu. Illi ġie ikkonstatat ukoll li parti mill-merkanzija kienet inħarqet u l-parti l-oħra kienet ixxarbet minħabba t-tfiegħ tal-ilma biex jintefa' n-nar (ara dok C li hija vera kopja ta' dokument meħud minn kawża oħra 835/2018GM).

Hu ovvju mid-dicitura ta' dan l-Artikolu li l-oneru tal-prova illi t-trasportatur m'huwiex responsabbli għall-ħsara jew telf tal-merkanzija, jinkombi lill-istess trasportatur. Illi fil-fatt anki hekk issir referenza għall-artikolu 1630 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta, l-istess għandu jingħad li r-responsabilita' taqa' fuq it-trasportatur sakemm ma jipprovax li l-ħaġa ntilfet jew ġratilha ħsara b'acċident jew b'forza maġġuri u mingħajr ħtija tagħhom. Dan ifisser illi s-soċjeta' konvenuta, biex tirnexxi f'din l-eċċezzjoni tagħha, trid tipprova illi t-telf tal-merkanzija seħħew f'waħda miċ-ċirkostanzi prospettati fis-subartikolu (2) tal-Artikolu 17 CMR fejn il-Konvenzjoni, bħal kull liġi oħra, taħseb ukoll għall-eżoneru mir-responsabbilita' tat-trasportatur f'każ li t-telf, dannu jew dewmien ikun il-konsegwenza, *inter alia*, ta' "*circumstances which the carrier could not avoid and the consequences of which he was unable to prevent...*". Illi l-istess għandu jingħad għal dak li hemm fl-artikolu 1630 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta. Illi wkoll ssir

referenza għal dak li hemm fl-artikolu 1029 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta fejn jgħid espressament li (u dan hemm sitwazzjoni analoga tal-kuncett '*force majeure*' u każ fortuwitu)

“kull ħsara li tiġri b'aċċident jew b'forza magġuri, ibatiha, fin-nuqqas ta' disposizzjoni espressa tal-liġi li tgħid il-kuntrarju, dak illi fuq il-persuna jew il-beni tiegħu tiġri l-ħsara”.

Għalhekk, dak li għandu jigi mistharreġ mill-Qorti fil-każ in diżamina, huwa jekk l-event dannuż li skont it-trasportatur jinkwadra bħala waħda miċ-ċirkostanzi maħsuba fl-Artikolu 17(2) tal-Konvenzjoni, kienx preċedut minn eġhmil jew ommissjoni kolpuża jew jekk hemmx rabta bejn l-allegat każ fortuwitu u xi eġhmil, doluż jew kolpuż tal-aġent.

F'dan il-każ, is-soċjeta` konvenuta tikkontendi illi l-merkanzija inħarqet kaġun ta' att vandalu magħmul minn persuna mhux magħrufa. Johann Vella insista fl-affidavit tiegħu li kienu għamli l-arrangamenti mal-kumpanija Sullivan Maritime Limited sabiex it-trailer jitgħabba fuq il-vapur sabiex jinzel minn Genoa għal Malta. Illi ma' dan it-trailer kellhom jitolgħu abbord trailers oħrajn fuq l-istess vapur tal-merkanzija. Għal xi raġuni dan it-trailer ma telax abbord kif ukoll trailer ieħor li kien hemm fl-istess Terminal destinati għal Malta. Illi mill-istess affidavit huwa ikkonferma li fil-fatt il-ħruq kien kaġun ta' arson (att doluż) u dan skont rapport li saru mill-Awtoritajiet Taljani. Illi għalhekk is-soċjeta' konvenuta ma kelliex kontroll fuq dak li ġara.

Kif jingħad fil-Konvenzjoni u anke fil-ġurisprudenza in materja, jispetta lit-trasportatur il-prova li l-att fortuwit u li dan l-event dannuż kien mhux biss imprevidibbli, iżda wkoll inevitabli. Illi huwa paċifiku li l-grad ta' diligenza rikjesta f'każijiet simili mit-trasportatur hu wieħed gravi tant illi jingħad li jrid jintwera li ċ-ċirkostanzi mhux talli kienu straordinarji talli jridu jkunu tant straordinarji li jirrenduha impossibbli lit-trasportatur li jimpedixxi l-event dannuż anke bl-użu tal-ogħla grad ta' diligenza: *“L-essenza tad-difiza hija l-imprevedibilita' u l-inevitabilita.”* Hekk kif ġiet deċiża fil-kawża fl-ismijiet **Farrugia v. Gatt noe**, deċiża mill-Qorti tal-Kummerċ, 16.1.1984

Il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **Thomas Smith Insurance Agency Limited noe vs MD Trucking Limited et**, deċiża fit-18 ta' Frar 2004, irriteniet hekk in materja:-

“Skond il-ġurista Jan Ramburg (“The Law of Carriage of Goods: Attempts of Harmonization” - 9E.T.L. 1974), il-baži ta' responsabbilta' enunċjata fis-CMR mhix eskluza billi dak li ikun aġixxa diligentament, iżda hemm oneru akbar mixħut fuq it-trasportatur, li jrid jieħu l-mezzi kollha biex jevita kull ħsara jew serq. L-awtur S. Zamara (“Carrier Liability” Am. J. of Comp Law 1975) jgħid li “the courts have been reluctant to admit as a defense that the carrier has simply not been negligent. Instead, they place a heavy burden on the carrier to show specifically how the unavoidable circumstance caused the loss”.

In tema tal-oneru tal-prova fuq it-trasportatur a tenur tal-Artikolu 17.2, intqal fil-kawża fl-ismijiet **Gasan Mamo Insurance Limited kif surrogata fid-drittijiet ta' l-assigurata tagħha Krea (Malta) Limited skond il-liġi u l-polza ta' assikurazzjoni vs Attrans Limited**, deċiża mill-Qorti tal-Appell fit-3 ta' Ottubru, 2008:-

“Jikkonsegwi minn dan l-artikolu illi malli l-merkanzija tigi affidata lit-trasportatur din tgħaddi taħt il-kontroll u l-kustodja tiegħu u hu jsir id-detentur tagħha fl-

interest ta' l-esportatur jew tar-riċevitur. Dan, s'intendi, sal-mument li dak il-kontroll fuq il-merkanzija jgħaddi f'idejn ir-riċevitur; Biex jiskansa ruħhu mir-responsabilita` għan-nuqqas jew dannu fil-merkanzija, it-trasportatur jeħtieġlu jiddemostra għal konvinciment ta' min irid jiġġudika illi dak in-nuqqas jew dannu seħħ għal xi raġuni mhux imputabbli lilu skond xi waħda mill-eċċezzjonijiet kalendati fis-subinciz (2) ta' l-istess Artikolu 17, u cioe`, li dak l-istess telf jew ħsara "was caused by the wrongful act or neglect of the claimant, by the instructions of the claimant given otherwise than as a result of its wrongful act or neglect on the part of the carrier, by inherent vice of the goods or through circumstances which the carrier could not avoid and the consequences of which he was unable to prevent."

Il-Qorti tal-Appell kellha okkażjoni tikkonsidra l-eċċezzjoni ta' "force majeure" fil-kawża **Mizzi vs Paris et (27 ta' Marzu, 2009)**. F'dik is-sentenza esprimiet ruħha b'dan il-mod:

"Skond il-Liġi, l-Artikolu 1029 tal-Kap. 16, kull ħsara li tiġri b'aċċident jew b'forza maġġuri, ibatiha, fin-nuqqas ta' disposizzjoni espressa tal-liġi li tgħid il-kuntrarju, dak illi fuq il-persuna jew il-beni tiegħu tiġri l-ħsara. F'każijiet bħal dawn min jallega li dak li ġara kien dovut minħabba forza maġġuri, jew casus għandu l-obbligu li jippruvah u dana sal-grad ta' probabbilita`.

Skont il-ġurisprudenza tal-Qrati tagħna l-*'forza maġġuri'* hija dik il-forza li għaliha huwa impossibbli li wieħed jirreżisti, mentri l-*"każ fortuwitu"* huwa dak meta avveniment ma setax ikun prevedut minn persuna ta' ordinarja diliġenza. Il-kunċett tal-każ fortuwitu jew forza maġġuri ma jseħħx meta għall-ħsara jkun ikkontribwixxa l-fatt, posittiv jew negattiv, tal-bniedem. Għalhekk skond il-prinċipju tad-dritt, biex ikun hemm il-każ fortuwitu mhux biżżejjed li jkun hemm avveniment insolitu, sproporzjonat, u li jkun prodott mill-forzi tan-natura, imma jeħtieġ li jkun inevitabili, b`mod li ma jistax jiġi evitat bid-diliġenza ordinarja tal-*bonus pater familias*. Din il-prevedibilita` trid tkun ta' probabilitajiet raġionevoli u mhux ta' possibilitajiet remotissimi u inverosimili. (Ara Vol. XXIV p.l.p. 172; Vol. p.l.p. 74; Vol. XLVIII p.l.p. 258).

Imbagħad, fis-sentenza fl-ismijiet **Simonds Farsons Cisk plc vs Mark Gerald Naylor et** (Deċiża 6 ta' Ottubru 2010), il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili irriteriet hekk:-

"Skond id-dottrina u l-ġurisprudenza prevalenti l-kawża għal-liema d-debitur mhux imputabbli hi identifikata f'event straordinarju jew imprevidibbli. Dawn huma eżemplifikati fiż-żewġ konċetti predominanti tal-każ fortuwitu jew tal-forza maġġuri ... Hekk, huwa konkordi illi "il caso fortuito e la forza maggiore e` l'evento non dipendente da azione od omissione volontaria o colposa, non prevedibile e almeno non evitabile" ("Pubblio Azzopardi -vs- Antonio Arcicovich et", Appell Ċivili, 14 ta' Novembru 1919). Li jfisser, illi l-każ fortuwitu jew il-forza maġġuri ma jeħilsux mir-responsabilita` għad-danni jekk ikunu preċeduti minn ħtija ta' minn ikkaġuna d-danni. (Ara "Caterina Bezzina -vs- Giorgio Grech et", Prim'Awla, Qorti Ċivili, 7 ta' Ġunju, 1938), għax allura jitlef in-natura tiegħu ta' każ fortuwitu jew ta' forza maġġuri, la darba seta' jkun impedut mid-debitur stess permezz tad-diliġenza medja u ordinarja tal-bniedem normali li huwa kien obligat li juża. Ara "Albert

Borg Falzon proprio et nomine et -vs- Charles Darmanin proprio et nomine”, Appell Kummerċjali, 7 ta’ Ġunju, 1940.”

Illi huwa fatt li s-soċjeta’ konvenuta mhux qiegħda tikkontesta li l-merkanzija intilfet kompletament kaġun ta’ nirien li ħakmu t-trailer. Illi f’dawn il-każijiet skont il-Konvenzjoni, ir-responsabbilita’ għat-telf jew ħsara fil-merkanzija, hija tal-istess soċjeta’ konvenuta. Dan għaliex fil-każ in diżamina, l-obbligi tat-trasportatur taħt il-kuntratt ta’ ġarr in kwistjoni skattaw, b’applikazzjoni tal-Artikolu 17.1, mill-mument tal-konsenja ta’ din il-merkanzija sakemm kellha tasal Malta għand Carmelo Abela Marketing Limited. Bil-konsegwenza li kwalsiasi nuqqas jew dannu fl-istess merkanzija li seħħ f’dawn il-parametri temporali, hija esklussivament tat-trasportatur.

Illi pero’ s-soċjeta’ konvenuta qiegħda targumenta li f’dan il-każ hija mhux resposabbli għal sempliċi raġuni li dan kien każ fortuwit minħabba li xi ħadd ta n-nar b’mod doluż t-trailer li kien ipparkegġat ħdejn tas-soċjeta’ Carmelo Abela Marketing Limited. Illi l-istess soċjeta’ konvenuta esebiet rapport li ġie tradott mit-Taljan għall-Ingliż iżda għandu jingħad li t-teżi finali tal-ħruq kien li mhux qiegħed jiġi eskluż li n-nirien kienu dolużi. Illi pero’ dan ir-rapport ma jikkonludix li hekk kienu l-fatti iżda wkoll iħalli għal possibilitajiet oħra.

Il-Qorti kienet ukoll tistenna li jingiebu provi oħrajn fejn fl-istess rapport tekniku jindika żewġ persuni li huma Emanuel Borg u Joseph Borg (apparti Alexandru Stancio) li kienu suġġetti għal suspett. Illi l-ebda persuna ma tressqet sabiex tixhed in sostenn tal-fatt li s-soċjeta’ konvenuta għamlet dak kollu li hu possibbli. Madanakollu, il-Qorti ma għandha l-ebda provi quddiemha dwar dak li ġara jew ma garaxx waqt it-trasport tal-merkanzija, il-postijiet fejn ix-xufier waqaf bit-trailer, jekk ipparkjax f’post sikur, jekk kienx fil-vicinanza tat-trailer jew halliħx waħdu biex jiġi eskluż illi l-istess soċjeta’ konvenuta użat dik id-diligenza neċessarja. Illi wkoll jiġi notat mid-dokumenti esebieti mill-istess soċjeta’ konvenuta (dok D) li huwa rikors ġuramentat ta’ kawża li s-soċjeta’ konvenuta fetħet kontra soċjetajiet oħrajn fejn qiegħda titlob li jiġu ikkundannati għal danni. Illi hawn jimmerita jiġi innotat li ma tagħmilx sens li tgħid li d-danni gew kaġunati b’mod fortuwit u titlob id-danni lil soċjetajiet oħrajn.

Għalhekk, f’kull każ it-tielet eċċezzjoni tirriżulta infondata.

Ir-Raba’ u l-Ħames Eċċezjonijiet

Illi r-raba’ u ħames eċċezjonijiet se jiġu trattati flimkien. Is-soċjeta’ konvenuta qiegħda tqajjem il-kwistjoni li mhux minnha li kien hemm traskuraġni, negligenza jew nuqqas ta’ osservanza tar-regolamenti min-naħa tagħha jew minn persuni inkarigati minnha.

L-ewwel sub-artikolu ta' **Artikolu 29** tal-Konvenzjoni jiddisponi illi

"the carrier shall not be entitled to avail himself of the provisions of this chapter which exclude or limit his liability or which shift the burden of proof if the damage was caused by his wilful misconduct or by such default on his part as, in accordance with the law of the court or tribunal seised of the case, is considered as equivalent to wilful misconduct".

Skont it-tieni sub-artikolu dan huwa l-każ ukoll fejn il-wilful misconduct jew default tiġi kommissa mill-aġenti, impjegati jew inkarigati tal-vettura.

Dak li għandu jiġi meqjus huwa x'jikkostitwixxi *wilful misconduct* u *considered as equivalent to wilful misconduct*. Illi fil-fatt fil-kawża fl-ismijiet **Atlas Insurance Agency Ltd nomine vs. Express Trailers Ltd** (App Civ 1478/2003) mogħtija mill-Qorti tal-Appell fit-18 ta' Mejju 2005. Illi f'din il-kawża ġew trattati il-konċett ta' *wilful misconduct* u *considered as equivalent to wilful misconduct* fejn il-Qorti qalet hekk:

*Jokkorri għalhekk li jiġu eżaminati l-konċetti tal-wilful misconduct jew equivalent default. Billi l-preċitat artikolu hu modellat bi kliem identiċi fuq l-artikolu 25 tal-Warsaw Convention relattiv għat-trasport tal-merce, persuni u baggage bl-ajru ma jkunx inopportun jekk tingħata titwila lid-dottrina legali fuq dawn il-konċetti. Għall-aħjar approfondiment ara "**Liability in International Air Transport**" ta' Georgette Miller, Ed. 1977, paġna 194 et sequitur. Jirrizulta li fir-rigward hemm zewg skejjel ta' ħsieb, dik konċepita fis-sistema kontinentali, partikolarment fi Franza, bl-użu ta' l-espressjonijiet "dol" u "faute lourde" u dik karatterizzata mill-qrati tal-pajjiżi tal-common law;*

*Fil-każ ta' wilful misconduct jew dol fit-test Franciz, jingħad illi "an act is wilful when the person charged had a conscious intent to do or omit during the act from which harm results, or an intentional omission of a manifest duty" ("**Outlook Store Inc. -vs- Cardinal Air Services**", New York Civil Court (USA), Novembru 1970, No. 352). U skond il-Qorti Inġliża "To be guilty of wilful misconduct the person concerned must appreciate that he is acting wrongfully, or is wrongfully omitting to act and yet persists in so acting or omitting to act regardless of the consequences, or acts or omits to act with reckless indifference as to what the result must be" ("**Horabin -vs- British Overseas Airways Corporation**", 1952);*

Ma hemmx bżonn jingħad illi skond it-teorija prevalenti anke fostna d-dol hu l-fatt doluż;

*Dak li l-aktar ippreokkupa l-qrati u l-awturi hi r-riċerka jekk kienx jeżisti "fault equivalent to dol". Kif ingħad mill-preċitata awtrici "English and American courts have emphasised the specific character of wilful misconduct, which is entirely different from negligence and goes far beyond it, however gross or culpable the negligence might have been" (paġna 199). Invece l-Qrati Franċiżi u ċerti ġurisdizzjonijiet oħra (ara per eżempju d-deċiżjoni tal-Qorti Federali fl-Isvizzera) fil-kawża "**Deutsche Lufthansa -vs- Basler Transport Versicherungs Gesellschaft**", 14 ta' Novembru 1967) jadottaw b' ekwivalenti l-"faute lourde" ossija "gross fault". Dan in bażi għall-massima tad-dritt Ruman "culpa lata dolo aequiparatur". Jekk allura din il-massima hi parti mill-lex fori l-vettura jirrinfaċċja responsabilita` bla limitazzjoni. Ara wkoll speċifikament fuq dawn il-konċetti l-opra ta' Hill and Messent, "**CMR: Contracts for the International Carriage of Goods by Road**", Ed. 1984 paġna 152 et sequitur);*

*M' hemmx dubju illi fis-sistema tal-liġi tagħna jeżisti dan il-konċett ta' gross negligence ossija culpa leta. Jibda biex jiġi osservat illi in linea generali "negligenza tikkostitwixxi konċett negattiv u tikkonsisti fl-ommissjoni ta' dak il-grad ta' diliġenza li teħtieġ skond iċ-ċirkostanzi" (**Kollez. Vol. XXXIII P IV p 690**). Jeżisti pero` varjanti ta' din in-negligenza. Hekk normalment taħt il-liġi Aquilia "et*

laevisima culpa venit" (Kollez. Vol. XLII P I p 358). Imma hu ritenut ukoll illi "ladarba n-negliġenza tkun 'gross and culpable' hija tagħti lok mhux biss għal responsabilita' ċivili imma anke kriminali" (Kollez. Vol. XLV P IV p 984). B' aktar preċiżjoni, "it-traskuraġni hemm bżonn li tkun 'culpable negligence' tali li tammonta għal criminal misconduct" (Kollez. Vol. XXXIII P IV p 977);

In linea ta' principju, kif emers mid-dottrina legali u mill-ġurisprudenza l-culpa lata fil-kamp ċivili hi x' aktarx assoċjata man-negliġenza tal-professjonist. Dan fis-sens illi jrid jirriżulta li l-iżball irid ikun grossolan (Ara Kollez. Vol. XXXII P I p 163; Vol. XXXI P I p 55; Vol. XLII P I p 358). Naturalment, mhux bilfors li tali negliġenza hi allaċjata mal-professjonista esklużivament in kwantu skond l-Artikolu 1038 Kodiċi Ċivili anke dawk li jindaħlu għal xogħol jew servizz mingħajr ma jkollhom il-ħila meħtieġa jirrispondu għad-danni. Din hi dik ir- "reklessness" li b' epitati differenti ssejthet "gross negligence" (Kollez. Vol. XLIII P IV p 1023);

Il-Qorti ssoffermat fit-tul fuq dan l-aspett biex turi li anke fis-sistema legali dan il-kuncett tal-"gross negligence" jew "faute lourde" mhux aljen għalina, u allura fejn jokkorri dan, konsimilment għas-sistema tal-liġi Franciża, fil-kaiżjiet in ispeċje, u fejn jokkorri, jista' jiġi adoperat b' ekwivalenza għal 'dol' jew "wilful misconduct". Prova din li trid dejjem issir mill-parti avversa fil-litigazzjoni u mhux mill-vettural imħarrek;

Adoparati l-principji msemmija għal każ prezenti huwa diffiċli għal din il-Qorti biex fuq l-istregwa tar-riżultanzi istrutturji jista' jingħad li ġiet provata wilful misconduct jew kolpa ekwivalenti fil-każ tas-soċjeta` konvenuta appellanti;

Huwa indiskuss illi l-kumpanija, qua vettural, ma wżatx diligenza neċessarja li kellha tuża għall-ħarsien tal-merce u naqset ukoll mid-dover kontrattwali li ġġib u tikkonsenja l-partita kollha. Tali nuqqas jirrientra ċertament fid-dispost ta' l-artikolu 17 tal-Konvenzjoni. Dippju l-istess soċjeta appellanti ma tistax tiskansa ruħha minn din ir-responsabilita` billi l-prova tal-karikazzjoni u ta' l-effettiva konsenja mhux biss ma' għamlitiex, kif hekk jiddetta l-artikolu 18, iżda fil-verita` tinsab minnha ammessa;

Tinsorġi l-mistoqsija illi ġjaladarba hu konfermat illi ma wżatx id-diligenza neċessarja, in-negliġenza tagħha għandhiex allura titqies talment 'culpable' li tammonta għall-'wilful misconduct'. Mill-ebda parti mill-provi ma tirriżulta xi xorta ta' ommissjoni kolpuża u dik il-leġġerezza biex tinduċi lit-Tribunal jasal għal konkluzjoni gratwita li n-negliġenza tas-soċjeta` appellanti kienet ta' gravita tali li timplika wilful misconduct. Fil-fehma konsiderata tagħha din il-Qorti ma tistax taċċetta illi l-provi jwasslu għal konkluzjoni li kien hemm dik ir-recklessness ravvisata minn xi allegata nuqqas tal-prekawzjonijiet. Din tibqa' mera asserzjoni li ma ssibx riskontru fil-provi."

Illi wara li din il-Qorti rat bir-reqqa din is-sentenza hekk kif kwotata għal każ in eżami, din il-Qorti hija konvinta li s-soċjeta konvenuta ma użatx id-diligenza neċessarja li kien dover tagħha li tuża' u tali nuqqas jaqa' perfettament f'dak li hemm fl-artikolu 17 tal-Konvenzjoni. Illi l-istess soċjeta' konvenuta ma resqet lil ebda xufier tagħha jew persuni oħrajn sabiex turi fil-fatt kif

imxiet mar-regolamenti ta' meta jidhol trailer ġewwa t-Terminal. Lanqas ma tela' jixhed xi persuna indikata fl-istess rapport tal-investigazzjoni sabiex anki jagħtu r-raġunijiet kemm tad-dewmien, ir-raġuni għala ma telax abbord it-trailer abbord jew inkella x'marru jagħmlu u fejn marru wara li ġabu t-trailer ġewwa t-Terminal. Illi jidher mill-provi mressqa, s-soċjeta' attriċi ma resqet l-ebda prova li s-soċjeta' konvenuta aġixxiet b'*wilful misconduct* jew kolpa ekwivalenti lill hinn minn ommissjoni kolpuza. Għalkemm l-istess soċjeta' konvenuta pruvat turi li n-nar li ħakem it-trailer tagħha kien kaġun ta' att doluz, din il-konkluzzjoni ma kenitx waħda konklussiva iżda seta' kien il-każ.

Is-Sitt Eċċezzjoni

Illi f'din l-eċċezzjoni, is-soċjeta' konvenuta qiegħda titfa' r-responsabilita' fuq terzi persuni li ma ġewx inkarigati minnha. Illi pero' din il-Qorti wara li rat l-atti u l-provi mressqa ma hemm ebda indikazzjoni ta' terzi persuni li setgħu b'xi mod kienu involuti. Illi ingħad hawn fuq, illi għalkemm f'rapport tekniku li ġie esebiet issem mew tlett persuni, hadd minnhom ma tressaq sabiex jixhed u jispjega l-involvement tiegħu f'dan il-każ.

Għalhekk, f'kull każ din l-eċċezzjoni tirriżulta infondata.

Quantum tad-Danni

Riferibbilment għall-*quantum* tad-danni, jiġi rilevat li skont l-Artikolu 23 tal-Konvenzjoni d-danni jkunu limitati għall-*"carriage charges"* biss fil-każ li jkun hemm *"delay"* fil-konsenja tal-merkanzija. Iżda meta jkun każ ta' *"non-delivery"* d-danni jkunu kalkolati fuq il-valur tal-merkanzija, magħduda wkoll *"carriage charges, Customs duties and other charges incurred in respect of the carriage..."* u dan skont l-artikolu 23(4) tal-Konvenzjoni. Il-limitu huwa sa *"8.33 units of account per kilogram of gross weight short."*

Illi mir-rapport u d-dokumenti li ġew esebieti mis-soċjeta' attriċi, l-merkanzija li ntilfet kellha pizz ta' 26,614.49 Kg. Skont is-Survey Report esebiet a fol. 27, kif ikkonfermat minn **Paul Ellul** bil-ġurament tiegħu, *"The CMR Package Limitation is calculated at 8.33 SDRs per gross kilo of cargo where approximately 1 SDR is equivalent to 1.20433 Euro. Therefore, the CMR Package Limitation in this instance is approximately the following:*

26,614.49kg X 8.33 SDR – SDR 221,698.70 which is equivalent to Euro 266,991.74

L-ammont li jista' jiġi reklammat mill-atturi huwa biss ta' €14,150.67 u kif inhu aġġustat għal €14,200.

Illi wkoll is-soċjeta' attriċi qiegħda titlob ħlas ukoll ta' €708 għas-survey tal-merkanzija hekk danneġġjata. Illi a fol 3 tal-atti processwali l-invoice maħruġa minn Paul Ellul fejn huwa ikkonferma wkoll bil-ġurament tiegħu li huwa kien tħallas l-ammont ta' €708 għas-survey report li kien għamel.

Decide:

Illi għalhekk għal dawn il-motivi, din il-Qorti, taqta' u tiddeċiedi, billi fil-waqt li tiċhad l-eċċezzjonijiet kollha tas-soċjeta' konvenuta in kwantu għal ħames eċċezzjoni l-Qorti tilqa' in

parti li s-soċjeta' konevnuta m'għandhiex tiġi meqjusa li aġixxiet in wilfil misconduct tiddisponi kif ġej: -

1. Tiddikjara lis-soċjeta` konvenuta unikament responsabbli.
2. **Tillikwida** d-danni sofferti mill-assigurat u li għalihom għamlu tajjeb l-atturi limitatament għas-somma ta' erbattax-il elf, disa' mija u tmien Euro (€14,908).
3. Tikkundanna lill-istess soċjeta' konvenuta sabiex iħallsu lill-atturi s-somma hekk likwidata ta' erbatax-il elf, disa' mija u tmien Euro (€14,908), bħala danni sofferti mill-atturi għar-ragunijiet premissi, flimkien mal-imgħax legali mid-data tan-notifika tal-ittra ufficjali u cioe` mis-26 ta' Lulju 2018, sal-pagament effettiv, inkluż l-ispejjeż tal-ittra ufficjali bin-numru 2518/18.

L-ispejjeż jithallsu mis-soċjeta` konvenuta.

Dr. Caroline Farrugia Frendo

Magistrat

Dr Federico Barbaro-Sant

Deputat Registratur